

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-08-91-T
Datum: 29. juni 2011.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM II

U sastavu: sudija Burton Hall, predsjedavajući
sudija Guy Delvoie
sudija Frederik Harhoff

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 29. juna 2011.

TUŽILAC

protiv

MIĆE STANIŠIĆA I STOJANA ŽUPLJANINA

JAVNO

**ODLUKA KOJOM SE ODBIJA ZAHTJEV MIĆE STANIŠIĆA
ZA PRIVREMENO PUŠTANJE NA SLOBODU TOKOM PREDSTOJEĆEG
LJETNOG SUDSKOG RASPUSTA**

Tužilaštvo

gđa Joanna Korner
g. Thomas Hannis

Odbrana

g. Slobodan Zečević i g. Slobodan Cvijetić za Miću Stanišića
g. Dragan Krgović i g. Aleksandar Aleksić za Stojana Župljanina

I. UVOD

1. Pretresno vijeće II (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Zahtjevu g. Stanišića za privremeno puštanje na slobodu tokom predstojećeg ljetnog sudskog raspusta" s povjerljivim dodacima (dalje u tekstu: Zahtjev), koji je 2. juna 2011. podnijela odbrana Miće Stanišića (dalje u tekstu: odbrana). Tužilaštvo je odgovorilo 10. juna 2011. (dalje u tekstu: Odgovor).¹ Vlada Kraljevine Nizozemske (dalje u tekstu: država domaćin) je 9. juna 2011. potvrdila da nema prigovora na zahtjev za privremeno puštanje na slobodu.²

II. ARGUMENTACIJA

2. Odbrana traži da se Mići Stanišiću odobri "privremeno puštanje na slobodu u kraćem trajanju" tokom ljetnog sudskog raspusta na Međunarodnom sudu od 23. jula 2011. do 15. avgusta 2011., u skladu s istim odredbama i uslovima pod kojima je ranije privremeno puštan na slobodu, ili pod onim uslovima koje Pretresno vijeće bude smatralo primjerenim na osnovu pravila 65(C) Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik).³

3. Odbrana tvrdi da se Mićo Stanišić dobrovoljno predao Međunarodnom sudu u roku od četiri dana nakon što je formalno obaviješten o podizanju optužnice protiv njega; da je dobrovoljno saradivao s tužilaštvom; da se prema Pretresnom vijeću uvijek odnosio s poštovanjem; da se pridržavao odredbi i uslova svog privremenog puštanja na slobodu; i da nema nikakvog rizika od njegovog bjekstva, kao i da ne predstavlja opasnost za bilo koju žrtvu, svjedoka ili drugu osobu;⁴

¹ Odgovor tužilaštva na Stanišićev zahtjev za privremeno puštanje na slobodu tokom predstojećeg ljetnog sudskog raspusta, 10. juni 2011. Odgovor je dostavljen u skladu s nalogom Pretresnog vijeća za hitno dostavljanje odgovora. Pretres, T. 21822, 3. juni 2011.

² Dopis države domaćina, 9. juni 2011. (povjerljivo).

³ Zahtjev, par. 1-2, 11.

⁴ Zahtjev, par. 10.

4. Odbrana prilaže lično jamstvo Miće Stanišića da će se, ukoliko Zahtjev bude odobren, pridržavati svih odredbi i uslova koje odredi Pretresno vijeće.⁵ U prilog Zahtjevu priložena je i garancija Republike Srbije (dalje u tekstu: Srbija).⁶

5. Odbrana dalje tvrdi da će njen tim tokom ljetnog raspusta biti u Beogradu i da je "direktna i kontinuirana saradnja sa g. Stanišićem neophodna za planirane radne aktivnosti tima i da bi to znatno pospješilo njegov budući rad".⁷ Odbrana predviđa da će do ljetnog sudskog raspusta zaključiti izvođenje svojih dokaza i da je prisustvo Miće Stanišića u Beogradu od ključne važnosti za proces sveukupne analize dokaza.⁸ Odbrana napominje da je "privremeno puštanje na slobodu u kraćem trajanju" tokom pauza u sudskim postupcima odobravana u drugim predmetima pred Međunarodnim sudom.⁹

6. Odbrana se poziva na Odluku ovog Pretresnog vijeća od 25. februara 2011. kako bi ustvrdila da, bez obzira na kasnu fazu ovog postupka, nije utvrđeno da postoji rizik od bjekstva optuženog ili da on predstavlja opasnost za bilo koju žrtvu, svjedoka ili drugu osobu.¹⁰ Odbrana u velikoj mjeri citira i Odluku i Izdvojeno mišljenje koje joj je priloženo i tvrdi da optužena osoba u podmakloj fazi suđenja ne mora navoditi "uvjerljive humanitarne razloge".¹¹

7. Odbrana napominje da je žalba kojom je pobijala tu Odluku odbačena kao bespredmetna zbog toga što je period za koji je privremeno puštanje na slobodu bilo zatražen istekao do donošenja Odluke po žalbi.¹² Međutim, odbrana ističe da se u Izdvojenom mišljenju sudije Robinsona uz Odluku po žalbi naglašava da su kriterijum koji je shodno pravilu 65(I) mjerodavan za privremeno puštanje na slobodu tokom žalbenog postupka i kriterijum koji je shodno pravilu 65(B) mjerodavan za optužene na suđenju, stopljeni u jedno što praktično dovodi u pitanje korektnost i pravičnost kad se radi o optuženom koji tokom

⁵ *Id.*, Dodatak B.

⁶ *Id.*, Dodatak C.

⁷ *Id.*, par. 10.g.

⁸ *Ibid.*

⁹ *Id.*, par. 10.h.

¹⁰ Odluka kojom se odbija Zahtjev Miće Stanišića za privremeno puštanje na slobodu tokom pauze poslije zaključenja dokaznog postupka tužilaštva, s izdvojenom izjavom sudije Guya Delvoiea, 25. februar 2011. (dalje u tekstu: Odluka), par. 11.

¹¹ *Id.*, par. 12-15.

¹² Odluka po žalbi Miće Stanišića na odluku po njegovom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu, 11. maj 2011. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi).

suđenja zatraži privremeno puštanje na slobodu.¹³ Odbrana traži od Pretresnog vijeća da svoje diskreciono ovlaštenje primijeni na saosjećajan način i podrži pravičnost tako što će odobriti Zahtjev.¹⁴

8. Tužilaštvo tvrdi da Pretresno vijeće mora odbiti Zahtjev budući da Mićo Stanišić nije iznio dovoljno uvjerljive humanitarne razloge za odobrenje privremenog puštanja na slobodu u ovako kasnoj fazi suđenja, kako to zahtijeva ustaljena sudska praksa.¹⁵ Tužilaštvo napominje da je taj pravni standard nedavno podržala većina sudija Žalbenog vijeća u predmetu *Stanišić i Simatović*.¹⁶

9. Tužilaštvo dalje tvrdi da činjenica da je Pretresno vijeće u prošlosti optuženom postavljalo više uslova za svaki period privremenog puštanja na slobodu pokazuje da zaista postoji rizik od njegovog bjekstva.¹⁷ Tužilaštvo zaključuje da, s obzirom na kasnu fazu postupka, Pretresno vijeće ne može "postaviti adekvatne uslove za njegovo privremeno puštanje na slobodu kojima bi bio otklonjen svaki taj rizik".¹⁸ Tužilaštvo tvrdi da je "u ovoj fazi sudskog postupka, eventualni rizik od bjekstva jednostavno prevelik".¹⁹

10. Tužilaštvo objašnjava da činjenica da nije zauzimalo nikakve stavove u vezi s ranijim zahtjevima Miće Stanišića za privremeno puštanje na slobodu ne podrazumijeva da je "bilo saglasno sa svim tvrdnjama" koje su u njima iznesene.²⁰ Tužilaštvo dodaje da se tim zahtjevima nije protivilo budući da "nije raspolagalo bilo kakvim informacijama" o tome da li je optuženi u ranijim prilikama prekršio ijedan od uslova koji su mu postavljeni.²¹ Tužilaštvo izjavljuje da, budući da će izvođenje dokaza Miće Stanišića biti zaključeno prije početka ljetnog raspusta, više "ne može a da se ne oglasi".²²

¹³ Izdvojeno mišljenje sudije Patricke Robinsona, Odluka po žalbi Miće Stanišića na odluku po njegovom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu, 11. maj 2011. (dalje u tekstu: Izdvojeno mišljenje sudije Robinsona), par. 18-19.

¹⁴ *Id.*, par. 16.

¹⁵ Odgovor, par. 2-5, 8-9, gdje se poziva na *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR65.7, Odluka po "Žalbi tužioca na Odluku po Zahtjevu optuženog Petkovića za privremeno puštanje na slobodu od 31. marta 2008.", 21. april 2008. (dalje u tekstu: Odluka od 21. aprila 2008. u predmetu *Prlić*), par. 17.

¹⁶ Odgovor, par. 5, gdje se poziva na *Tužilac protiv Stanišića i Simatovića*, predmet br. IT-03-69-AR65.7, Odluka po žalbi Franka Simatovića na odluku kojom se odbija njegov hitni zahtjev za privremeno puštanje na slobodu, 23. maj 2011. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Simatović*).

¹⁷ Odgovor, par. 11.

¹⁸ *Ibid.*

¹⁹ *Id.*, par. 15.

²⁰ *Id.*, par. 12.

²¹ *Ibid.*

²² *Id.*, par. 13.

11. Tužilaštvo tvrdi da "energično osporava" tvrdnju da je Mićo Stanišić saradivao s Tužilaštvom i dodaje da on nije bio "ni otvoren ni naročito spreman na saradnju" tokom razgovora koji su s njim vođeni.²³ Tužilaštvo tvrdi da se nije protivilo ranijim zahtjevima za privremeno puštanje na slobodu "budući da nije raspolagalo bilo kakvim informacijama o tome da li je u ranijim prilikama [Mićo] Stanišić prekršio ijedan od uslova Pretresnog vijeća za njegovo privremeno puštanje na slobodu".²⁴ Tužilaštvo dalje dovodi u pitanje potrebu da optuženi bude fizički prisutan u Beogradu kako bi pomagao svom timu u sveukupnoj analizi dokaza za završni podnesak.²⁵

12. Najzad, tužilaštvo traži od Vijeća da u slučaju donošenja odluke kojom se odobrava Zahtjev odgodi njeno izvršenje kako bi moglo uložiti žalbu na osnovu pravila 65(E).²⁶

III. MJERODAVNO PRAVO I DISKUSIJA

A. Pravilo 65(B)

13. Shodno pravilu 65(B), pretresno vijeće može izdati nalog za privremeno puštanje na slobodu ako se uvjerilo da će se optuženi pojaviti na sudenju i da, u slučaju puštanja na slobodu, neće predstavljati opasnost ni za jednu žrtvu, svjedoka ni bilo koju drugu osobu, s tim da pretresno vijeće može odrediti one uslove privremenog puštanja na slobodu optuženog koje smatra primjerenim.

14. Kada odlučuje o zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu, pretresno vijeće mora razmotriti sve relevantne faktore za koje bi se očekivalo da ih svako razumno sudsko vijeće uzme u obzir prije donošenja odluke, a odluka mora sadržavati obrazloženje u kojem su iznijeti stavovi vijeća o tim relevantnim faktorima.²⁷ Od pretresnog vijeća se očekuje da ocijeni relevantne faktore onakve kakvi su u trenutku donošenja odluke o privremenom puštanju na slobodu.²⁸ Utvrđivanje faktora koji se smatraju "relevantnim", kao i težine koja

²³ *Id.*, par. 12.

²⁴ *Ibid.*

²⁵ *Id.*, par. 14.

²⁶ *Id.*, par. 16.

²⁷ *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR65.4-6, Odluka po konsolidovanoj žalbi na odluku po Borovčaninovoj molbi za posjetu pod nadzorom i na odluke po Gverinom i Mileticevom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu tokom pauze u sudskom postupku, 15. maj 2008. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Popović* od 15. maja 2008.), par. 6; *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR65.5, Odluka po objedinjenoj žalbi tužilaštva na odluke o privremenom puštanju na slobodu optuženih Prlića, Stojića, Praljka, Petkovića i Čorića, 11. mart 2008. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Prlić* od 11. marta 2008.), par. 7.

²⁸ *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR65.14, Odluka po žalbi Jadranka Prlića na Odluku po Zahtjevu optuženog Prlića za privremeno puštanje na slobodu od 9. aprila 2009., 5. juni 2009., par. 13; *Karemera*

treba da im se pripiše, zavisi od konkretnih okolnosti pojedinog predmeta, iz razloga što “odluke po zahtjevima za privremeno puštanje na slobodu sadrže brojne činjenice, a predmeti se razmatraju na individualnoj osnovi, u svjetlu konkretnih okolnosti pojedinog optuženog”.²⁹

B. Humanitarni razlozi

1. Evolucija pravila 65(B) i sudske prakse

15. Od 2008. godine Žalbeno vijeće je pravo mjerodavno za privremeno puštanje na slobodu tumačilo tako da se u njemu postavlja uslov postojanja “dovoljno uvjerljivih humanitarnih razloga” kada je sudski postupak protiv optuženog u kasnoj fazi.³⁰ Pretresno vijeće primjećuje da Mićo Stanišić ni ovaj put u Zahtjevu ne iznosi nikakve humanitarne razloge.

16. Pretresnom vijeću se čini da se ovim uslovom ponovo uvodi sličan kriterijum “izuzetnih okolnosti”, čime se poništava njegovo uklanjanje iz pravila 65(B) u novembru 1999. godine.³¹ Izmjenama i dopunama usvojenim u novembru 1999. godine, promijenjeni su kriterijumi za privremeno puštanje na slobodu optuženog koji čeka na suđenje ili mu se već sudi – subjektivni standard koji se od tada mora ispuniti čine dva kriterijuma, i to da nema

i drugi protiv tužioca, predmet br. ICTR-98-44-AR65, Odluka po žalbi Matthieua Ngirumpatsea na odluku Pretresnog vijeća kojom se odbija privremeno puštanje na slobodu, 7. april 2009., par. 16.

²⁹ *Ibid.*

³⁰ V., na primjer, Odluka u predmetu *Prlić* od 21. aprila 2008., par. 17; *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR65.8, Odluka po “Žalbi tužioca na odluku po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Prlića” od 7. aprila 2008., 25. april 2008. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Prlić* od 25. aprila 2008.), par. 16; Odluka u predmetu *Popović* od 15. maja 2008., par. 24; *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR65.11, Odluka po Praljkoj žalbi na odluku Pretresnog vijeća u vezi s privremenim puštanjem na slobodu od 2. decembra 2008., 17. decembar 2008. (dalje u tekstu: Odluka u vezi s Praljkom od 17. decembra 2008.), par. 15; *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR65.10, Odluka po žalbi Radivoja Miletića na Odluku po Miletićevom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu, 19. novembar 2009., par. 9; *Tužilac protiv Gotovine i drugih*, predmet br. IT-06-90-AR65.3, Odluka po žalbi Ivana Čermaka na odluku po njegovom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu, povjerljivo, 3. avgust 2009. (dalje u tekstu: Odluka u vezi s Čermakom od 3. avgusta 2009.) par. 6.

³¹ V. Izdvojeno mišljenje sudije Robinsona, par. 18; Odluka u predmetu *Popović* od 15. maja 2008., Djelimično protivno mišljenje sudije Güneya, par. 6, i Djelimično protivno mišljenje sudije Liua, par. 2-3; *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR65.9, Odluka po “Žalbi tužioca na odluku po drugom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Stojića od 8. aprila 2008.”, 29. april 2008. (dalje u tekstu: Odluka u vezi sa Stojićem od 29. aprila 2008.), Djelimično protivno mišljenje sudije Güneya, par. 5; Odluka u predmetu *Prlić* od 25. aprila 2008., Djelimično protivno mišljenje sudije Güneya, par. 5. Do novembra 1999. pravilo 65(B) glasilo je ovako: “Pretresno vijeće može izdati nalog za puštanje na slobodu samo u izuzetnim okolnostima, i to nakon što čuje stav zemlje domaćina i samo ako se uvjeri da će se optuženi pojaviti na suđenju i da, u slučaju puštanja na slobodu, neće predstavljati opasnost ni za jednu žrtvu, svjedoka ili bilo koju drugu osobu.” Na 21. plenarnoj sjednici, to pravilo je izmijenjeno, odnosno izostavljene su riječi “samo u izuzetnim okolnostima”. V. Pravidnik o postupku i dokazima, IT/32/Rev.17, 17. novembar 1999. Isto pravilo je dalje izmijenjeno i dopunjeno 30. januara 1995., IT/32/REV.3 i 13. decembra 2001., IT/32/REV.22.

rizika od bjekstva optuženog i da on neće predstavljati prijetnju po bilo koju žrtvu, svjedoka ili neku drugu osobu.³²

17. Treba da se napomene da su u Odluci od 11. marta 2008. u predmetu *Prlić*, prvoj u kojoj je Žalbena vijeće ocijenilo da humanitarni razlozi koje su predočili optuženi nisu "dovoljno uvjerljivi", više puta istaknute konkretne okolnosti "ovog predmeta" i "u sadašnjem kontekstu postupka".³³ Žalbena vijeće je svoju odluku donijelo na osnovu zasebnih argumenata o humanitarnim razlozima koje su iznijeli optuženi u tom predmetu. Ovo Pretresno vijeće, pročitavši Odluku od 11. marta 2008. iz predmeta *Prlić*, s dužnim poštovanjem, pita da li je Žalbena vijeće namjeravalo da doda novi uslov u pravilo 65(B), zbog toga što kriterijum postojanja "dovoljno uvjerljivih humanitarnih razloga" u tom trenutku nije bio obavezan objektivni standard koji su pretresna vijeća morala primjenjivati u fazi nakon donošenja odluke na osnovu pravila 98bis.³⁴

18. Prije donošenja Odluke u predmetu *Prlić* od 11. marta 2008. godine, u jurisprudenciji Žalbenog vijeća u vezi s tumačenjem pravila 65(B), pretpostavka nevinosti je okarakterisana kao temeljno načelo ove odredbe, uz izričito pozivanje na član 21(3) Statuta i na relevantna načela ugrađena u članove 9(3) i 14(2) Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, te član 5(3) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.³⁵ U ovom kontekstu, Pretresno vijeće napominje da se u odlukama Žalbenog vijeća donesenim poslije marta 2008. godine ne pominju ovi međunarodno primjenjivi pravni standardi,³⁶ kao ni načelo pretpostavke nevinosti. Za razliku od toga, ističu se politički faktori, kao što je percepcija Međunarodnog suda i njegovog rada u bivšoj Jugoslaviji, posebno među žrtvama zločina kojima se optuženi terete.³⁷ U jednoj odluci iz 2005. godine Žalbena vijeće *obiter*

³² Ovo pravilo nalaže i obavezno izjašnjavanje zemlje domaćina, te zemlje u koju se optuženi privremeno pušta na slobodu, ali to su objektivni kriterijumi koji ne utiču na analizu kojom se ovdje bavimo.

³³ Odluka u predmetu *Prlić* od 11. marta 2008., par. 19-21.

³⁴ V. Odluka u predmetu *Popović* od 15. maja 2008., Djelimično protivno mišljenje sudije Liua, par. 5-6; V. također *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR65.6, Obrazloženje odluke po hitnoj žalbi tužilaštva na odluku po zahtjevu optuženog Pušića za privremeno puštanje na slobodu, donesene 14. aprila 2008., 23. april 2008. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Prlić* od 23. aprila 2008.), par. 14-15.

³⁵ *Tužilac protiv Limaja i drugih*, predmet br. IT-03-66-AR65, Odluka po zahtjevu Fatmira Limaja za privremeno puštanje na slobodu, 31. oktobar 2003., par. 8-12; *Tužilac protiv Mrkšića i drugih*, predmet br. IT-95-13/1, Odluka po zahtevu Mileta Mrkšića za privremeno puštanje na slobodu, 24. juli 2002, par. 28-32; *Tužilac protiv Mrđe*, predmet br. IT-02-59-PT, Odluka po zahtjevu Darka Mrđe za privremeno puštanje na slobodu, 15. april 2003., par. 22-26; *Tužilac protiv Hadžihasanovića i Kubure*, predmet br. IT-01-47, Odluka kojom se odobrava privremeno puštanje na slobodu Envera Hadžihasanovića, 19. decembar 2001., par. 2-6; *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-PT, Odluka po Šainovićevom zahtjevu za izmenu uslova privremenog puštanja na slobodu, 28. juni 2006., par. 36.

³⁶ Pretresno vijeće napominje da se u odlukama Žalbenog vijeća donijetim od 2008. nadalje ne pominje nijedan od ta dva međunarodna pravna instrumenta.

³⁷ Odluka u predmetu *Prlić* od 21. aprila 2008., par. 17.

kaže da se nije uvjerilo da bi odluke da se optuženima odobri privremeno puštanje na slobodu mogle “utica[ti] na povjerenje međunarodne zajednice u provođenje pravde na Međunarodnom sudu”.³⁸

19. Međutim, u Odluci od 21. aprila 2008. u predmetu *Prlić*, Žalbena vijeće je zaključilo da “privremeno puštanje na slobodu u kasnoj fazi postupka treba odobriti samo ukoliko postoje dovoljno uvjerljivi humanitarni razlozi”,³⁹ zasnivajući taj zaključak na potencijalnoj šteti po žrtve i svjedoke u slučaju privremenog puštanja optuženih na slobodu na isto područje na kojem te žrtve i svjedoci žive.⁴⁰ Iako je to zaista relevantan faktor, koji postoji već od početka suđenja, čini se da Žalbena vijeće nije objasnilo zašto i kako bi on trebalo da postane osnova za stvaranje novog standarda “dovoljno uvjerljivih humanitarnih razloga” koji bi bio krajnji određujući faktor za odobravanje privremenog puštanja na slobodu, posebno u kasnoj fazi suđenja, nakon donošenja negativne odluke na osnovu pravila 98*bis* ili čak bez nje.

20. Pretresno vijeće napominje da je u Odluci u predmetu *Prlić* od 23. aprila 2008. Žalbena vijeće podsjetilo na to “da se ‘svi humanitarni razlozi moraju ocijeniti’ u ‘kontekstu’ dva uslova koja se izričito navode u pravilu 65(B)”.⁴¹ Značajno je da ono poslije toga navodi da “pravilo 65(B) Pravidnika ne predviđa obavezu postojanja humanitarnih razloga za privremeno puštanje na slobodu” i da “[n]e postoji zahtjev za dodatnim ‘posebnim okolnostima’ koje opravdavaju puštanje na slobodu prema pravilu 65(B), kao što je to slučaj kada osuđene osobe traže privremeno puštanje na slobodu na osnovu pravila 65(I), zato što je na osobi protiv koje je propisno izrečena osuđujuća presuda, nakon sveobuhvatne ocjene i presuđivanja, nužno veći teret nego na osobi za koju još uvijek vrijedi pretpostavka nevinosti”.⁴² Žalbena vijeće je zauzelo stav da

u slučaju da su zadovoljena dva uslova iz pravila 65(B), humanitarni razlozi koji opravdavaju privremeno puštanje na slobodu mogu predstavljati važne i značajne faktore u ocjeni treba li, na osnovu diskrecionih ovlaštenja, odobriti privremeno puštanje na slobodu. S tim u vezi, “[t]ežina koja se pridaje

³⁸ *Tužilac protiv Tolimira i drugih*, predmet br. IT-04-80-AR65.1, Odluka po interlokutornoj žalbi na odluke Pretresnog vijeća kojima se odobrava privremeno puštanje na slobodu, 19. oktobar 2005., par. 32.

³⁹ Odluka u predmetu *Prlić* od 21. aprila 2008., par. 17.

⁴⁰ *Ibid.*

⁴¹ Odluka u predmetu *Prlić* od 23. aprila 2008., par. 14, u kojoj se poziva na *Tužilac protiv Boškskog i Tarčulovskog*, predmet br. IT-04-82-AR65.4, Odluka po interlokutornoj žalbi Johana Tarčulovskog u vezi s privremenim puštanjem na slobodu, 27. juli 2007, par. 14.

⁴² Odluka u predmetu *Prlić* od 23. aprila 2008., par. 14 (naglasak dodat). Za diskusiju o standardu iz pravila 65(I) v. dolje, par. 23-26.

humanitarnim razlozima kao opravdanju za privremeno puštanje na slobodu razlikuje se od jednog do drugog optuženog zavisno od svih okolnosti konkretnog slučaja.⁴³

21. Ovo Pretresno vijeće s dužnim poštovanjem prihvata stav Žalbenog vijeća iz Odluke u predmetu *Prlić* od 23. aprila 2008. godine. Kasnije odluke Žalbenog vijeća se, po svemu sudeći, nisu bavile obrazloženjem Odluke u predmetu *Prlić* od 23. aprila 2008. godine, već su se jednostavno vratile na stav koji je zauzet u Odluci u predmetu *Prlić* od 21. aprila 2008. godine.⁴⁴

22. Žalbeno vijeće uvažava činjenicu da je pretresno vijeće organ koji je u najboljoj poziciji da procijeni da li okolnosti na suđenju suštinski utiču na mogućnost da se neki optuženi ne vrati s privremenog boravka na slobodi.⁴⁵ Pretresno vijeće je mišljenja da je Žalbeno vijeće definisalo parametre unutar kojih pretresna vijeća sada moraju koristiti svoje diskreciono ovlaštenje u donošenju odluke na osnovu pravila 65(B).⁴⁶

23. Pretresno vijeće shvata da se svaki zahtjev za privremeno puštanje na slobodu mora iznova ocjenjivati po svom meritumu i u kontekstu okolnosti koje postoje u vrijeme donošenja odluke. Premda bi u podmaklim fazama suđenja ova procjena mogla iziskivati pažljiviju analizu uslova za privremeno puštanje na slobodu, ovo Pretresno vijeće je mišljenja

⁴³ *Id.*, par. 31, u kojoj se upućuje na *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR65.3, Odluka po interlokutornoj žalbi na odluku Pretresnog vijeća kojom se odbija privremeno puštanje na slobodu Ljubomira Borovčanina, 1. mart 2007., par. 20.

⁴⁴ V., na primjer, Odluka u predmetu *Popović* od 15. maja 2008.; *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74, Odluka po zahtjevu Valentina Čorića za privremeno puštanje na slobodu, 16. decembar 2008.; Odluka u vezi s Čermakom od 3. avgusta 2009., par. 6.

⁴⁵ V. npr., *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-AR65.3, Odluka po Pavkovićevoj žalbi na osnovu pravila 116bis protiv odluke u vezi s privremenim puštanjem na slobodu od 12. decembra 2007., 18. decembar 2007., str. 4; *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-AR65.2, Odluka po interlokutornoj žalbi na odbijanje privremenog puštanja na slobodu tokom zimske pauze, 14. decembar 2006., par. 15.

⁴⁶ V. *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88, Odluka po Gverinom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu sa suprotnim mišljenjem sudije Agiusa i izdvojenom izjavom sudije Prost, 17. decembar 2009., Izdvojena izjava sudije Prost, par. 3; Odluka u predmetu *Popović* od 15. maja 2008., Djelimično protivno mišljenje sudije Güneya, par. 10, i Djelimično protivno mišljenje sudije Liua, par. 7-8; Odluka u vezi sa Stojićem od 29. aprila 2008., Djelimično protivno mišljenje sudije Güneya, par. 1; *Tužilac protiv Perišića*, predmet br. IT-04-81-T, Odluka po zahtevu g. Perišića za privremeno puštanje na slobodu, 31. mart 2010, par. 21. Žalbeno vijeće je ranije upozoravalo pretresna vijeća da ne donose odluke težeći samo samo njihovoj formalnoj konsistentnosti, kako bi se izbjegle kritike. U *Tužilac protiv Mrkšića i drugih*, predmet br. IT-95-13/1-AR65, Odluka po žalbi na odluku o odbacivanju zahteva za privremeno puštanje na slobodu, 8. oktobar 2002., par. 9, stav Vijeća formulisan je ovako: "Ipak se može naravno desiti da autori iz akademskih i stručnih krugova, kao i zainteresovana javnost, ovo pogrešno intepretiraju kao nedosledan tretman istog organa vlasti i da za ono što su krivo protumačili kritikuju Međunarodni sud. Pretresna veća bi trebala da obrazlože svoje odluke tako da spreče da do takvih kritika dođe, ali se ne može od njih očekivati da promene svoje viđenje činjenica u nekom konkretnom slučaju samo zato da bi izbegli neosnovane kritike. Niti bi žalbeno veće trebalo da interveniše samo zato što postoji mogućnost da do takvih kritika dođe."

da se takva ocjena mora donijeti u okviru dva kriterijuma iz pravila 65(B), kojim je u stvari propisana. Iako odmicanje sudenja u podmakliju fazu stoga predstavlja relevantan faktor za razmatranje, taj faktor ne treba rezultirati time da se pravilo *koje dopušta privremeno puštanje na slobodu* kada se ispune uslovi, pretvori u pravilo *koje zabranjuje privremeno puštanje na slobodu*, izuzev ukoliko ne postoje "dovoljno uvjerljivi humanitarni razlozi".

24. Pretresno vijeće smatra da pravilno tumačenje izraza "može" u pravilu 65(B) iziskuje da, kada se ispune dva uslova iz tog pravila, diskreciono ovlaštenje da se odbije privremeno puštanje na slobodu treba primjenjivati samo u izuzetnim uslovima "kada za [odbijanje] postoji čvrst i uvjerljiv osnov".⁴⁷ Međutim, u tekućoj sudskoj praksi Žalbenog vijeća, postojanje humanitarnog razloga, i to dovoljno uvjerljivog, predstavlja obavezujući, a ne diskrecioni faktor za odobravanje zahtjeva za privremeno puštanje na slobodu kada sudski postupak dođe u odmaklu fazu.

2. Poređenje s režimom za privremeno puštanje na slobodu osuđene osobe

25. Pravilo 65(I) predviđa i dopušta mogućnost privremenog puštanja na slobodu osuđene osobe u fazi očekivanja rješavanja žalbe. Pored dva uslova koji se primjenjuju u pretresnoj fazi postupka, u samom tom pravilu, kao uslov je propisano i postojanje "posebnih okolnosti".⁴⁸ Žalbeno vijeće je zauzimalo stav da: "u situaciji u kojoj se podnosi molba za privremeno puštanje na slobodu u očekivanju žalbenog postupka, [...] posebne okolnosti zasnovane na humanitarnim razlozima i saosećajnosti postoje kada za to postoji ubedljivo opravdanje kao što je neka zdravstvena potreba ili pomen povodom smrti nekog bliskog člana porodice".⁴⁹ Po mišljenju Žalbenog vijeća, "pojam ubedljivog opravdanja je tesno povezan s obimom posebnih okolnosti koje mogu služiti kao opravdanje za privremeno puštanje na slobodu iz razloga saosećajnosti u žalbenoj fazi postupka".⁵⁰

⁴⁷ Izdvojeno mišljenje sudije Robinsona, par. 13.

⁴⁸ Žalbeno vijeće je usvojilo stav da podnosilac zahtjeva mora iznijeti "značajan teret dokazivanja" kako bi dokazao da su zadovoljena tri uslova iz pravila 65(I). *Tužilac protiv Mucića i drugih*, IT-96-21-A, Odluka po molbi žalioca Zdravka Mucića za privremeno i kratkotrajno puštanje na slobodu, 14. decembar 2001.

⁴⁹ *Tužilac protiv Strugara*, predmet br. IT-01-42-A, Odluka po zahtevu odbrane za privremeno puštanje na slobodu iz razloga saosećajnosti, povjerljivo, 2. februar 2008. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Strugar*), par. 12. V. takođe *Tužilac protiv Brđanina*, predmet br. IT-99-36-A, Odluka po zahtjevu Radoslava Brđanina za privremeno puštanje na slobodu, 23. juli 2007., par. 6, i izvori na koje se u njemu upućuje.

⁵⁰ Odluka u predmetu *Strugar*, par. 12.

26. Kako je to formulisalo Žalbeno vijeće, “Žalbeno vijeće prilikom ocjenjivanja [vjerovatnoće] uzima u obzir činjenicu da je dotičnoj osobi već izrečena kazna”.⁵¹ Žalbeno vijeće je usvojilo stav da je osuđujuća presuda za vrlo teška krivična djela ono po čemu se položaj osobe koja se žali na presudu razlikuje od položaja optužene osobe.⁵² Žalbeno vijeće je takođe bilo mišljenja da osuđena osoba ima utoliko više motiva za bjekstvo što je teža zatvorska kazna koja joj je izrečena.⁵³

27. Pretresno vijeće podsjeća da je Žalbeno vijeće u predmetu *Strugar* iznijelo stav “da se činjenica da je nekim optuženima odobravano privremeno puštanje na slobodu do suđenja na osnovu sličnih razloga ne primjenjuje automatski analogijom u odnosu na lica koja je pretresno veće već osudilo i koja traže da budu privremeno puštena na slobodu u očekivanju žalbenog postupka”.⁵⁴ Sudija Robinson u svom Izdvojenom mišljenju, "u vezi s kriterijem 'ozbiljnih i dovoljno uvjerljivih humanitarnih razloga'", napominje "da je on sadržajno blizak trećem kriteriju iz pravila 65(I)" i iznosi sljedeće mišljenje:

Mada je primjereno inisistirati na tom uslovu za osuđenu osobu, nije ispravno da se isti uslov primjenjuje i u vezi s optuženim osobama. (...) Mada se formulacija "ozbiljni i dovoljno uvjerljivi humanitarni razlozi" razlikuje od formulacije "posebne okolnosti", čini se da su njihov učinak i značenje veoma slični, to jest, privremeno puštanje na slobodu u kasnoj fazi postupka optuženoj ili osuđenoj osobi odobrava se samo u izuzetnim ili posebnim slučajevima. Na žalost, čini se da su dva kriterija, koja bi trebala biti razdvojena, stopljena u jedno.⁵⁵

28. Iako ovo nesumnjivo predstavlja čvrst argument protiv uvođenja dodatnog kriterijuma "ozbiljnih i dovoljno uvjerljivih humanitarnih razloga" u pravilo 65(B), po mišljenju Pretresnog vijeća, uvođenje ovog kriterijuma za privremeno puštanje na slobodu, naročito u kasnoj fazi pretresnog postupka, stvara za optuženog za kojeg još važi pretpostavka nevinosti jednu obavezu koja ne predstavlja puku imitaciju višeg standarda koji je mjerodavan za osuđenika u žalbenom postupku. Time se optuženom za kojeg važi pretpostavka nevinosti praktično nameće čak stroža i teža obaveza od one koju ima osuđenik koji čeka na žalbeni postupak.

29. Nema nikakve sumnje da "ozbiljni i dovoljno uvjerljivi humanitarni razlozi" u potpunosti spadaju u kategoriju "posebnih okolnosti". Međutim, pored toga, Žalbeno vijeće može uzimati i u stvari je uzimalo u obzir "posebne okolnosti" koje ne bi dosegle standard

⁵¹ *Tužilac protiv Galića*, predmet br. IT-98-29-A, Odluka po drugom zahtjevu odbrane za privremeno puštanje na slobodu Stanislava Galića, 31. oktobar 2005., par. 3.

⁵² *Id.*, par. 16.

⁵³ *Ibid.*

⁵⁴ Odluka u predmetu *Strugar*, par. 11.

⁵⁵ Izdvojeno mišljenje sudije Robinsona, par. 19.

"dovoljno uvjerljivih humanitarnih razloga".⁵⁶ Štaviše, "posebne okolnosti" po svemu sudeći predstavljaju širu kategoriju od "ozbiljnih i dovoljno uvjerljivih humanitarnih razloga". To dovodi do situacije u kojoj osuđenik koji iščekuje žalbeni postupak može zatražiti i dobiti privremeno puštanje na slobodu na osnovu "ozbiljnih i dovoljno uvjerljivih humanitarnih razloga" predočenih kao "posebne okolnosti", kao i na osnovu "posebnih okolnosti" koje se ne mogu smatrati "ozbiljnim i dovoljno uvjerljivim humanitarnim razlozima", dok optužena osoba ne može učiniti ovo drugo. Time se osuđena osoba stavlja u bolji položaj od optužene osobe kada je riječ o privremenom puštanju na slobodu. Po mišljenju Pretresnog vijeća, to je sasvim nezadovoljavajuće stanje mjerodavnog prava.

30. Pretresno vijeće postavlja pitanje da li je namjera Žalbenog vijeća bila da u evoluciji svoje sudske prakse poslije 2008. godine stvori takav standard za optuženog poslije okončanja dokaznog postupka tužilaštva. To je, po mišljenju Vijeća, protivno ne samo doslovnoj formulaciji pravila 65(B) i njegovog osnovnog načela - pretpostavke nevinosti - nego je protivno i sudskoj praksi samog Žalbenog vijeća, u vezi s pravilom 65(I), kojim se privremeno puštanje na slobodu osuđenika koji iščekuje žalbeni postupak propisuju strožiji kriterijumi nego za optuženu osobu na suđenju.

3. Okolnosti Miće Stanišića

31. Mićo Stanišić nije podnio zahtjev za donošenje oslobađajuće presude na osnovu pravila 98*bis* poslije okončanja dokaznog postupka tužilaštva u februaru 2011.⁵⁷ Stoga je, u vrijeme kada je razmatralo raniji zahtjev Miće Stanišića za privremeno puštanje na slobodu, Pretresno vijeće bilo obavezno da ga odbije s obzirom na sudsku praksu Žalbenog vijeća u vezi s "dovoljno uvjerljivim humanitarnim razlozima".⁵⁸

32. Pretresno vijeće je u Odluci prihvatilo da postoji praktična prednost boravka Miće Stanišića u blizini svog tima odbrane u Beogradu tokom pripreme izvođenja dokaza njegove

⁵⁶ *Tužilac protiv Kvočke i drugih*, predmet br. IT-98-30/1-A, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu Miroslava Kvočke, 17. decembar 2003.; *Tužilac protiv Blagoja Simića*, predmet br. IT-95-9-A, Odluka po zahtjevu Blagoja Simića na osnovu pravila 65(I) za privremeno puštanje na slobodu na određeno vrijeme radi prisustva parastosu za oca, 21. oktobar 2004.; *Tužilac protiv Blagoja Simića*, predmet br. IT-95-9-A, Odluka po zahtjevu Blagoja Simića na osnovu pravila 65(I) za privremeno puštanje na slobodu tokom ograničenog perioda kako bi prisustvao parastosu za majku, 5. maj 2006., str. 2-3; *Tužilac protiv Hadžihasanovića i Kubure*, predmet br. IT-01-47-A, Odluka po zahtjevu u ime Envera Hadžihasanovića za privremeno puštanje na slobodu, 20. juni 2007., par. 5-6; *Tužilac protiv Mrkšića i Šljivančanina*, predmet br. IT-95-13/1-A, Odluka po zahtjevu Veselina Šljivančanina za privremeno puštanje na slobodu, 11. decembar 2007., str. 3-4.

⁵⁷ Odluka, par. 27.

⁵⁸ Odluka, par. 30.

odbrane. Međutim, u svojoj novoj procjeni u ovoj fazi, Pretresno vijeće ne smatra da takva prednost postoji u vrijeme kada odbrana privodi kraju izvođenje svojih dokaza.

33. Pretresno vijeće napominje da se Mićo Stanišić dobrovoljno predao Međunarodnom sudu i da je od tada u više navrata dobrovoljno puštan na slobodu.⁵⁹ Srbija je svaki put izvijestila da je optuženi postupao u skladu s uputstvima Pretresnog vijeća i pridržavao se svih mjera koje je utvrdila država.⁶⁰ Na toj osnovi, Pretresno vijeće se uvjerilo da se Mićo Stanišić uvijek pridržavao odredbi i uslova svog privremenog puštanja na slobodu.

34. Odredbe i uslovi koji su mu svaki put određivani nisu se razlikovali od onih koji se obično određuju optuženima za koje su druga pretresna vijeća takode zaključivala da ne postoji rizik od njihovog bjekstva.⁶¹ To je učinjeno zbog toga što Međunarodni sud ne može sam provesti u djelo svoj uslov o njegovom ponovnom pojavljivanju pred Sudom i stoga postavlja uslove kojima se obezbjeđuju transfer, nadzor i drugi oblici saradnje države u koju se optužene osobe puštaju na slobodu. Suprotno tvrdnji tužilaštva, nametanje takvih uslova samo po sebi ne podrazumijeva da je Pretresno vijeće smatralo da postoji rizik od bjekstva Miće Stanišića.

35. Mićo Stanišić je posljednji put privremeno boravio na slobodi u periodu od 21. decembra 2010. do 6. januara 2011., kada je već bio upoznat s tezom i dokazima tužilaštva

⁵⁹ V. *Tužilac protiv Miće Stanišića*, predmet br. IT-04-79-PT, Odluka po Zahtjevu Miće Stanišića za privremeno puštanje na slobodu, 19. juli 2005.; Nalog kojim se ponovo odobrava privremeno puštanje na slobodu, 10. juli 2008.; Nalog o ponovnom stupanju na snagu privremenog puštanja na slobodu, 12. juni 2009.; Odluka kojom se odobrava Zahtjev g. Stanišića za privremeno puštanje na slobodu tokom zimskog sudskog raspusta, 11. decembar 2009.; Odluka kojom se odobrava Zahtjev Miće Stanišića za privremeno puštanje na slobodu tokom ljetnog sudskog raspusta, 16. juli 2010.; Odluka kojom se odobrava Zahtjev Miće Stanišića za privremeno puštanje na slobodu tokom zimskog sudskog raspusta, 3. decembar 2010.

⁶⁰ V. Izvještaj države u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miće Stanišića, 28. maj 2009.; Izvještaj države u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miće Stanišića, 18. juni 2009.; Izvještaj države u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miće Stanišića, 27. avgust 2009.; Izvještaj države u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miće Stanišića, 14. septembar 2009.; Izvještaj države u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miće Stanišića, 13. januar 2010.; Izvještaj države u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miće Stanišića, 19. januar 2010.; Izvještaj države u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miće Stanišića, 22. januar 2010.; Izvještaj države u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miće Stanišića, 9. avgust 2010.; Izvještaj države u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miće Stanišića, 20. avgust 2010.; Izvještaj države u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miće Stanišića, 5. januar 2011.; Izvještaj države u vezi s privremenim puštanjem na slobodu Miće Stanišića, 18. januar 2011.

⁶¹ V. npr., *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu optuženog Prlića, 16. februar 2011. (povjerljivo) str. 13-16; *Tužilac protiv Haradinaja i drugih*, predmet br. IT-04-84-T, Odluka po zahtjevu u ime Ramusha Haradinaja za privremeno puštanje na slobodu, 14. decembar 2007., par. 24; *Tužilac protiv Momčila Perišića*, predmet br. IT-04-81-T, Odluka po Zahtjevu g. Perišića za privremeno puštanje na slobodu tokom letnje pauze u radu Suda, 12. juli 2010., par. 23.

protiv njega.⁶² Pretresno vijeće je u Odluci kategorički zaključilo da "promijenjene okolnosti [...] ne mijenjaju uvjerenost Pretresnog vijeća da će se optuženi vratiti na suđenje i da, ako bude privremeno pušten na slobodu, neće predstavljati opasnost ni za jednu žrtvu, svjedoka ni bilo koju drugu osobu".⁶³ Okolnosti u vrijeme donošenja ove odluke, to što je odbrana praktično iskoristila pravo na izvođenje svojih dokaza i pozvala sve svjedoke koji svjedoče u njenu korist izuzev jednog, ne mijenja procjenu Pretresnog vijeća u tom pogledu.

36. Pretresno vijeće napominje da Mićo Stanišić ne traži privremeno puštanje na slobodu u Bosnu i Hercegovinu, gdje vjerovatno boravi većina žrtava zločina za koje se on tereti, nego u Beograd u Srbiji. Vijeće je takode uzelo u obzir lično jamstvo Miće Stanišića,⁶⁴ garanciju Srbije⁶⁵ i činjenicu da se država domaćin ne protivi njegovom privremenom puštanju na slobodu.⁶⁶

37. Promjena u okolnostima od posljednjeg privremenog puštanja na slobodu Miće Stanišića - okončanje dokaznog postupka tužilaštva i izvođenje dokaza odbrane - ne mijenja mišljenje Pretresnog vijeća da će se optuženi pojaviti na suđenju i da, ako bude pušten na slobodu, neće predstavljati opasnost ni za jednu žrtvu, svjedoka ili drugu osobu. Po mišljenju Vijeća, Zahtjev mora biti odbijen zbog nepostojanja "uvjerljivih humanitarnih razloga" samo s obzirom na to da je Pretresno vijeće svjesno obavezujućeg učinka presedana Žalbenog vijeća.

IV. DISPOZITIV

38. Iz gorenavedenih razloga i na osnovu pravila 65 i 126*bis* Pravilnika, Pretresno vijeće **ODBIJA** Zahtjev.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavna engleska verzija.

/potpis na originalu/
sudija Burton Hall,
predsjedavajući

⁶² Odluka, par. 28. Pretresno vijeće je napomenulo da je, poslije dvije i po godine suđenja, po povratku Miće Stanišića s njegovog posljednjeg privremenog boravka na slobodi bilo preostalo da se sasluša samo pet svjedoka tužilaštva.

⁶³ Odluka, par. 30.

⁶⁴ Zahtjev, Dodatak B.

⁶⁵ *Id.*, Dodatak C.

⁶⁶ Dopis države domaćina, 9. juni 2011. (povjerljivo).

Dana 29. juna 2011.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]